

Til eksternt panel, ansatte, studenter og interessert offentlighet

Dato: 10. mai 2023

Periodisk evaluering av bachelorstudiet og årsenheten i filosofi ved UiO for perioden 2016H – 2022H

Dette er den periodiske egevalueringen av bachelorstudiet og årsenheten i filosofi ved i UiO for perioden 2016H-2022H. Formålet med evalueringen er å vurdere kvalitet og muligheter for videreutviklingen av studiene gjennom elementer som læringsutbytte, faglig innhold, undervisnings- og vurderingsformer, arbeidslivsrelevans, internasjonalisering og studentens gjennomføring. Det eksterne panelet skal vurdere egevalueringen opp mot nettsidene for studiene og øvrig oversendt dokumentasjon.

Forrige gang bachelorstudiet i filosofi ble periodisk evaluert var i 2014. Bachelorstudiet i filosofi ble da tilbudt som studieretning for filosofi på bachelorprogrammet i filosofi i idéhistorie. Fra og med høsten 2019 har bachelorstudiet i filosofi blitt tilbudt som et eget program (som det også var fra kvalitetsreformen i 2003 til innføringen av bachelorprogrammet i filosofi og idéhistorie fra og med høsten 2009). Da det er det samme studiet som tilbys på studieretning for filosofi på bachelorprogrammet for filosofi og idéhistorie (som er under utfasing) som på bachelorprogrammet for filosofi vil i rapporten behandlet dette som et og samme studium. Årsenheten i filosofi har blitt tilbudt siden 2017, og skal nå bli periodiske evaluert for første gang.

I egevalueringen har vi foretatt av spørreundersøkelser av studenter på studiene samt studenter som fullførte bachelorgraden eller årsenheten i filosofi ved UiO i 2017-2022. Spørreundersøkelsene ble gjennomført i perioden i januar - februar 2023 og fortatt per e-post. Den som ble sendt til bachelorstudentene på filosofi ble besvart av 30 av 105 studenter (svarprosent på 29%), mens spørreundersøkelsen som ble sendt til årsenhetsstudentene ble besvart av 5 av 21 (svarprosent på 24%). Den som ble sendt til de med oppnådd bachelorgrad ble besvart av 26 av 115 kandidater (svarprosent på 23%), mens spørreundersøkelsen som ble sendt til de som hadde fullført årsenheten i filosofi ble besvart av 6 av 36 (svarprosent på 17%).

Reidar Maliks
Fagleder

Hanne K. Lindemann
Studieleder

Postadresse: Postboks 1020, Blindern, 0315 Oslo
E-post: henvendelser@ifikk.uio.no
www.hf.uio.no/ifikk
Telefon: + 47 22 85 69 11
Telefaks: + 47 22 85 75 51

1. Oppbyggingen av studietilbudene

Bachelorstudiet i filosofi består av en fordypning/80-gruppe i filosofi, en rekke forskjellige støttefag/40-grupper å velge blant, 40 studiepoeng med frie emner, samt examen philosophicum (exphil) og examen facultatum (exfac) på til sammen 20 studiepoeng. I første studieår anbefales studentene å ta innføringsemner i filosofi, samt exphil og exfac.¹

Årsenheten i filosofi består av 60 studiepoeng med emner i filosofi, hvorav fire obligatoriske innføringsemner i faget og 20 studiepoeng som velges blant alle videregående emner i filosofi (emner på 2000-nivå) og ytterligere ett innføringsemne i faget. Valgmuligheten er lagt til andre semester.²

1.1. Læringsmål

Læringsutbyttebeskrivelsene for bachelorstudiet i filosofi er beskrevet på denne nettsiden <https://www.uio.no/studier/program/filosofi/hva-lerer-du/>. Ut fra HFs retningslinjer skal disse ligge tett opp mot punktene i Kvalifikasjonsrammeverket. Dette gjør at formuleringene kan være mer omstendelige enn hva som er optimalt.

Læringsutbyttebeskrivelsene for årsenheten i filosofi er å finne her: <https://www.uio.no/studier/program/filosofi-aarsenhet/hva-lerer-du/>.

1.2. Emnetilbud

80-gruppen og årsenheten i filosofi

80-gruppen i filosofi består av 50 studiepoeng med obligatoriske innføringsemner (FIL1001- Innføring i metafysikk og bevisstetsfilosofi, FIL1002 -Innføring i erkjennelsesteori og vitenskapsfilosofi, FIL1003 – Innføring i etikk, FIL005 – Innføring i filosofihistorie frem 1800 og FIL1006 - Logikk) og 30 studiepoeng med videregående emner i faget (emner på 2000 og 3000-nivå). Alle emnene i 80-gruppen er på 10 studiepoeng bortsett fra et valgfritt bacheloroppgaveemne på 20 studiepoeng. For oversikt over hvilke emner på 2000- og 3000-nivå som inngår i 80-gruppen i filosofi, og hva som ellers gjelder for denne, se her:

<https://www.uio.no/studier/emnegrupper/hf/80FILOSOFI2/>. I tillegg tilbys hver vår emnet FIL1009 – Vitenskap og demokrati, som kan velges som fritt emne i graden.

Årsenheten i filosofi har de samme obligatoriske innføringsemnene som 80-gruppen i filosofi, med unntak av FIL1006 – Logikk som er valgfritt i årsenheten. Emnene på 2000-nivå i filosofi som årsenhetsstudentene kan velge iblant er de samme som de som bachelorstudentene kan velge blant.

¹ For mer info se <https://www.uio.no/studier/program/filosofi/oppbygging/>

² For mer info se <https://www.uio.no/studier/program/filosofi-aarsenhet/oppbygging/>

Det tilbys 5-8 filosofi-emner på 2000-nivå hvert semester og emnenavnene på disse er laget vide for at den enkelte lærer skal kunne spisse dem ut fra egen forskning. I 2020 ble det blant annet opprettet et emne i psykologienes filosofi som har vært populært³. Andre emner som trekker mange studenter er særlig emner innen etikk og miljøfilosofi, samt kontinentalfilosofi. Ellers er det en god spredning i hvilke fordypningsemner som velges av studenter som tar emner i filosofi. Variasjonen i antall emner som tilbys skyldes både varierende tilgjengelige ressurser, og at det på vårsemesteret er flere heisemner. Dette er emner som undervises både for BA og MA studenter.

Undervisnings-, - og vurderingsformer på filosofi-emner

Undervisningsformen på innføringsemnene er forelesninger kombinert med gruppeundervisning ledet av masterstudenter. På de øvrige emnene er undervisningsformen seminarundervisning. Innføringsemnene i filosofi har skoleeksamen som vurderingsform sammen med skriftlige obligatoriske innleveringer eller muntlige gruppefremlegg. På 2000-emnene i filosofi er vurderingsformen som oftest semesteroppgave eller mappeeksamen. Ellers er tredagers hjemmeeksamen en vurderingsform som blir brukt på dette nivået. Semesteroppgave er helt klart blant de vurderingsformene som gir best skrivetrening, og er også den vurderingsformen studentene gir uttrykk for at de lærer mest av⁴. En potensiell utfordring ved denne vurderingsformen kan imidlertid være at noen studenter i for stor grad konsentrere seg om kun utvalgte deler av pensum. Vi anser derfor at semesteroppgave ofte egner seg i kombinasjon med gjennomtenkte obligatoriske aktiviteter slik at studentene blir prøvd i noe større deler av pensum. For at studentene skal følge med fra gang til gang har det også blitt mer krav om obligatorisk oppmøte på emnene i perioden for disse programevalueringene. På noen av emnene er det også ukentlige aktiviteter i Canvas på emnene for at studentene skal jobbe jevnt utover i semesteret. De obligatoriske aktivitetene er ellers enten skriftlige innleveringer eller krav om muntlig fremlegg, det være seg individuelt eller i gruppe.

Ressurser på filosofi

Det er rundt 25 filosofer som underviser på bachelor og årsenheten i filosofi hvorav rundt 20 i førstestillinger. Det er generelt stor grad av forskningsaktivitet blant lærerne og i løpet av de siste fem årene har fem av disse lærerne fått ERC-grant, og fem fått større NFR-grants. En utfordring ved den høye forskningsaktiviteten er at mange dyktige lærere blir helt eller delvis frikjøpt fra å drive med undervisning, for å jobbe med forskningsprosjekter. Instituttet har imidlertid bestemt at lærerne ikke skal kunne frikjøpes mer enn 50% fra sine stillinger, med mindre det er tildelt forskningsmidler under betingelse av større grad av frikjøp. Dersom det er mulig å legge en begrensning på 50% skal frikjøpet ellers både gå fra undervisnings- og forskningsdelen av stillingen, slik at det bare blir 25% frikjøp fra undervisningsdelen.

³ 27 studenter møtte til eksamen høsten 2022.

⁴ I spørreundersøkelsen blant bachelorstudentene på studiet vinteren 2023 svarte 36,7% av respondentene at semesteroppgave var den vurderingsformen de lærte mest av, mens 23,3% svarte obligatorisk innlevering og 20% skoleeksamen.

Støttefaget på bachelorstudiet i filosofi

Studentene på bachelorstudiet i filosofi kan velge støttefag blant 26 forskjellige emnegrupper på 40 studiepoeng innen kultur, språk og samfunn. I tillegg til 40-gruppene innen kultur, språk og samfunn kan også MN-fag som matematikk, informatikk og biologi egne seg som støttefag til filosofistudiet. Dette er ikke fag vi kan tilby alle våre studenter som støttefag, grunnet forkunnskapskrav på disse fagene i tillegg til generell studiekompetanse. Studenter som fyller de spesifikke forkunnskapskravene kan likevel ta 40-gruppe ett av disse fagene og få den godkjent som støttefag på studieretningen.

Tabellen nedenfor viser hvor mange som har valgt de forskjellige 40-gruppene på studiet av studenter som har hatt opptak til bachelorstudiet i filosofi siden 2019.⁵ Studentene skal ut fra det anbefalte studieløp velge støttefag etter ett år på programmet.

Navn på 40-gruppen	Antall som har valgt 40-gruppen	Merknad
Antikken (40ANTIKK1)	5	
Engelsk (40ENG)	3	
Environmental studies – Historical, Cultural and Societal Perspectives (40ENVIRONMENT)	3	Opprettet i 2022
Estetikk 1 (40ESTETIKK1)	6	
Fransk (40FRA2)	2	
Gammelgresk (40GRES)	1	
Eldre historie (40ELDREHISTORIE)	2	
Nyere historie (40NYEREHISTORIE)	3	
Idéhistorie (40IDE1)	15	
Italiensk språk og kultur (40ITASKUL2)	0	
Kjønnsstudier (40KFL)	1	
Kriminologi III (40KRIM-003)	7	
Kristendom (40KRIS)	0	
Kunsthistorie – antikken til renessansen (40KUN2)	0	
Kunsthistorie – fra barokk til samtid (40KUN3)	2	
Latin 2 (40LATS2)	2	
Lingvistikk (40LING1)	4	
Litteratur 5 (40LIT5)	9	
Medievitenskap (40MEDIEVT1)	4	
Moderne retorikk og språklig kommunikasjon (40RETKOM)	6	
Nordisk språk og litteratur (40NOR)	1	
Psykologi (40PSY)	36	
Religionshistorie (40REL1))	7	

⁵ Tallene er hentet fra FS-rapport 727.003 den 20. februar 2023.

Russisk språk (40RUSS2)	1	
Samfunnsøkonomi (40-ECON)	7	
Sosiologi (40-SOS2)	5	
Sosialantropologi (40-SOSANT)	3	
Spansk (40SPA)	1	
Statsvitenskap (40-STV)	22	
Tysk språk (40TYSK)	1	

Psykologi utpeker seg som det mest populære støttefaget på studiet, etterfulgt av statsvitenskap og idéhistorie.

1.3. Vurdering av sammenheng i studietilbudene

Det har vært bevissthet rundt at bachelorprogrammet i filosofi skal svare til læringsmålene for dette studietilbudet, slik at studentene lærer det de loves i læringsutbyttebeskrivelsene. Det samme gjelder for årsenheten i filosofi. Samtidig ser vi at det er ting som kan bli bedre når det gjelder dette.

I spørreundersøkelsen blant bachelor- og årsenhetsstudentene på filosofi vinteren 2023 ble studentene spurt om hvor tilfredse de var med eget læringsutbytte på en skala fra én til fem. Det som fikk høyest skår var da «evne til refleksjon og kritisk tenkning», «teoretisk kunnskap» og «bred kunnskap om sentrale temaer og problemstillinger innen filosofi», hvor 73% av bachelorstudentene og 60% av årsenhetsstudentene (3 av 5) ga en firer eller femmer for eget læringsutbytte. I motsatt ende av skalaen finner vi «arbeidslivsrelevans», «metodekunnskap» og «studieteknikk». Når det gjaldt arbeidslivsrelevans og metodekunnskap vurderte 37% av bachelorstudentene eget læringsutbytte til en ener eller toer, mens 26% av dem vurderte eget læringsutbytte når det gjaldt studieteknikk til det samme. De samme tre områdene var også de som fikk lavest skår i spørreundersøkelsen blant årsenhetsstudentene.

Dette forteller oss at vi trenger å jobbe mer med arbeidslivsrelevans og metodekunnskap, samtidig som vi tenker at en del av dette kan gjøres ved å skape bevissthet hos studentene om hva de faktisk tilegner seg av arbeidslivsrelevante ferdigheter på studiet. I Kandidatundersøkelsen ved HF for 2018 kom bachelorstudiet for filosofi og idéhistorie lavest ut blant bachelorprogrammene ved HF når det gjelder å evne til å kommunisere egen kompetanse⁶. Dette gjør at man har diskutert og delvis iverksatt tiltak for bedring her (mer om dette under punktet arbeidslivsrelevans under). Når det gjelder metodekunnskap finnes det ellers et videregåendeemne i filosofisk metode på programmet (FIL2000).

⁶ Side 7 i *Kandidatundersøkelsen 2018. Resultater for HF*, ved Helene Wilberg og Torunn Nyland, april 2020. For informasjon om undersøkelsen se:

<https://www.hf.uio.no/om/strategi/arbeidsmarkedsrapporter/kandidatundersokelsen-2018.html>

De mange støttefagene man kan velge blant på bachelorstudiet i filosofi gjør at dette kan vinkles i mange forskjellige retninger. Her vil enkeltemner i filosofi kunne støtte godt opp om andre fag, slik som emnet i psykologiens filosofi for en 40-gruppe i psykologi.

De som velger å skrive bacheloroppgave skal ellers gjøre dette ut fra et emne på 2000-nivå i filosofi som tilbys samme semester. Læreren for det aktuelle emnet skal fungere som veileder for bacheloroppgaven og pensumet skal være en utvidelse av pensumet for det aktuelle emnet på 2000-nivå. En fordel ved dette er at det gis god støtte i å finne tematikk for oppgaven, ved at studentene kan følge en full undervisningsrekke innen det aktuelle temaet. Vi har imidlertid fått tilbakemeldinger at det kan være utfordrende å skulle velge tema for oppgaven innenfor akkurat de emnene som tilbys på 2000-nivå samme semester. En ytterligere begrensning her at man ikke kan skrive oppgaven i tilknytning til et 2000-emne man også har tatt tidligere i studieløpet, fordi man i så fall vil få studiepoengsreduksjon på 10 studiepoeng grunnet faglig overlapp⁷.

På spørsmål i spørreundersøkelsen til bachelorstudentene om studiet hadde levd opp til forventningene svarte 66,7% «ja, i stor grad» eller «ja, til dels», mens 10% svarte nei, på dette spørsmålet. Studentene fikk ellers spørsmålet: «Hvis studiet ikke har levd opp til forventningene: hva er du skuffet over». Flere svarte da at de var skuffet over at det ikke er mer kontinentalfilosofi på studiet, eller mer kvinner på pensum eller mer feministisk filosofi. Det ble også uttrykt ønske om å ha mennesker (som det ble sagt) med ikke-vestlig bakgrunn på pensum.

I spørreundersøkelsen til årsenhetsstudentene svarte samtlige av respondentene at studiet i stor grad eller til dels hadde levd opp til studiet. Samtidig ble det også her uttrykt ønske om mer kontinentalfilosofi, eksistensialisme og postmodernisme, samt filosofi «utenfor den gjeldende vestlige, hvite, mannsdominerte diskursen» (som det ble sagt).

Vår vurdering her er at vi i hovedsak gir studentene det vi lover på både bachelorstudiet og årsenheten og at oppbygningen av begge disse studiene er hensiktsmessig. I tillegg til å skulle jobbe videre med arbeidslivsrelevans ser vi imidlertid at vi trenger å se på hvordan vi kan videreutvikle emneporteføljen ut fra hva studentene ønsker å ta av emner, uten at dette går på bekostning av faglig tyngde eller fører til forringelse av faglige bredd

⁷ Det gis unntak dersom innholdet i emnet er endret.

2. Opptak og gjennomføring

2.1. Søkertall og opptak

Tabell 1: Søkertall og opptak på bachelorstudiet i filosofi 2016-2022⁸

År	Opptaksramme	Kvalifiserte 1.pri søkere	1. pri søker per studieplass	Møtt
2016	75	114	1,7	82
2017	63	119	2,2	74
2018	63	111	1,9	61
2019	63	121	2,0	57
2020	60	98	1,8	64
2021	59	94	1,6	51
2022	59	99	1,7	53

Andelen førsteprioritetssøkere på bachelorstudiet i filosofi har vært noe under eller noe over to førsteprioritetssøkere per studieplass i perioden vi tar for oss. Reduksjonen i opptaksrammen i perioden har sammenheng med opprettelse av årsenheten i filosofi (første opptak i 2017) og opprettelse av et bachelorprogram i filosofi, politikk og økonomi (med første opptak høsten 2020).

Det er overvekt at menn på dette studiet. Kvinneandelen blant nye studenter har ellers vært konstant de siste årene. I 2019 var 37% (22 personer) av den nye studentene kvinner, mens 63% (35 personer) var menn. I 2020 var 38% (23 personer) av den nye studentene kvinner, mens 62% (41 personer) var menn. I 2021 var 35% (17 personer) av de nye studentene kvinner, mens 65% (34 personer) var menn. Og i 2022 var 37% (18 personer av de nye studentene kvinner, mens 63% (35 personer) var menn.

Tabell 2: Søkertall og opptak på årsenheten i filosofi 2017-2022

År	Opptaksramme	Kvalifiserte 1.pri søkere	1. pri søker per studieplass	Møtt
2017	24	125	5,7	18
2018	24	114	4,9	29
2019	24	103	4,5	29
2020	20	130	6,8	28
2021	20	116	6,2	22
2022	20	84	4,4	21

⁸ Tallene er hentet fra FS-rapport 101.001 27. februar 2023

Årsenheten i filosofi har hatt over fire førsteprioritetssøkere per studieplass i hele perioden og hele seks føresprioritetssøkere per plass i koronaårene 2020 og 2021. Når det gjelder kjønnsandelen blant de nye studentene har det vært en endring fra å være en overvekt av kvinner som begynte på studiet til en overvekt av menn. I 2019 var 59% (17 personer) av de nye studentene kvinner, mens 41% (12 personer) var menn. I 2020 var 56% (15 personer) av de nye studentene kvinner, mens 44% (13 personer) var menn. I 2021 var 47% (10 personer) av de nye studentene kvinner, mens 53% (12 personer) var menn. Og i 2022 var 38% (8 personer) av de nye studentene kvinner, mens 62% (13 personer) var menn.

2.2. Gjennomstrømming og frafall

Tabell 3: Gjennomstrømming og frafall på bachelorstudiet i filosofi 2016-2021⁹

Startkull	Fullført før normert tid	Fullførte til normert tid ¹⁰	Fullførte ett år etter normert tid	Fullførte totalt	Frafall
2016 Høst	7 (10%)	17 (24%)	21 (29%)	24 (33%)	48 (67%)
2017 Høst	4 (6%)	16 (22%)	18 (25%)	19 (26%)	52 (72%)
2018 Høst	6 (11%)	19 (35%)	23 (42%)	23 (42%)	31 (56%)
2019 Høst	10 (19%)	18 (33%)	19 (35%)	19 (35%)	33 (60%)
2020 Høst	9 (15%)	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	9 (15%)	35 (59%)
2021 Høst	3 (6%)	Ikke aktuelt	Ikke aktuelt	3 (6%)	30 (64%)

Andel som har fullført til normert tid har vært stigende i perioden, det samme har andelen som fullført ett år etter normert tid, men andelen som faller fra fortsatt er betydelig. Det fremgår av tabellen at en del leverer før normert tid. Dette har med å gjøre at mange har tatt emner før de begynner på studiet som de får innpasset i programmet.

Blant de som slutter på studiet kan det være personer som ikke har hatt noen tanker om å ta en hel grad i utgangspunktet. Det kan for eksempel være studenter som bare har trengt å ta noen emner for å kvalifisere til master eller som bare har ønsket å studere filosofi og ikke ta hele graden. I evalueringen blant studenter på studiet vinteren 2023 oppga imidlertid 83,3 % at de planla å fullføre studiet, noe som forteller oss at en god del som har hatt planer om å fullføre studiet har ombestemt seg underveis.

⁹ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere_studieretninger for de første tre årene og mappen Studieprogramledere for de siste tre årene, i mars 2023.

¹⁰ Tallene for fullført til normert tid og fullførte ett år etter normert tid er akkumulerte, slik at de inkluderer de som har fullført i tidligere semestre.

Når det gjelder frafallet vet i ellers at dette er størst det første studieåret. Som et tiltak mot frafall ble det i 2017 derfor laget en mentorordning for førsteårsstudenter. Mentorordningene går ut på at hver faglig ansatt får 6-7 nye bachelor- og/eller årsenhetsstudenter i begynnelsen av august, som man skal være mentor for. Oppgaven er å ha ett gruppemøte med disse (eller de av disse som møter) og et individuelt møte senere i semesteret med de av dem som ønsker det.

Samme år ble det også opprettet en kullansvarlig for førsteårsstudentene. Den kullansvarlig har både invitert hele kullet til et møte og hvert år etablert en referansegruppe for dette. På møter i referansegruppen blir det diskutert hva som fungerer og hva som bør forbedres på bachelor- og årsenheten i filosofi. Referatene fra møtene blir lagt frem for programrådet for filosofi og IFIKKs ledelse.

Tabell 4: Gjennomstrømming og frafall på årsenheten i filosofi 2016-2021¹¹

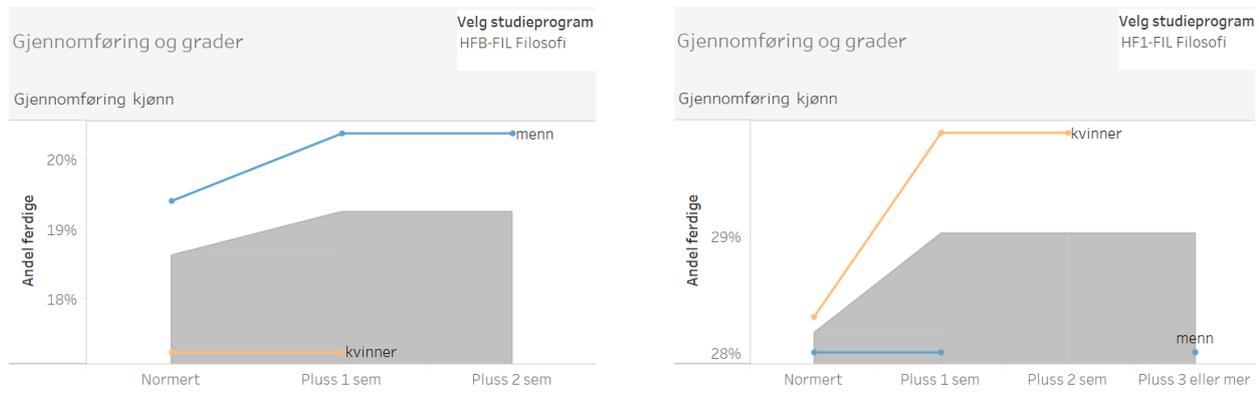
Startkull	Fullførte til normert tid ¹²	Fullførte ett år etter normert tid	Fullførte totalt	Frafall
2017 Høst	4 (22%)	4 (22%)	4 (22%)	14 (78%)
2018 Høst	4 (13%)	5 (16%)	5 (16%)	25 (81%)
2019 Høst	11 (38%)	11 (38%)	11 (38%)	18 (62%)
2020 Høst	9 (35%)	9 (35%)	9 (35%)	13 (59%)
2021 Høst	7 (35%)	Ikke aktuelt	7 (35%)	12 (60%)

Da årsenheten for filosofi ble laget var det for å gi et studietilbud til de folk som bare ønsker å bare studere filosofi i ett år, slik at de kan få et eget kompetansebevis når de har gjort dette og ikke opptar en bachelorplass. I det to første årene dette studietilbudet ble gitt var det svært lav grad av gjennomføring, men dette har tatt seg opp. I spørreundersøkelsen blant årsenhetsstudentene svarte imidlertid 80% (4 av 5) at de planla å fullføre årsenheten. Som på bachelorstudiet har altså en betydelig andel ombestemt seg underveis.

¹¹ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere i mars 2023.

¹² Tallene for fullført til normert tid og fullførte ett år etter normert tid er akkumulerte, slik at de inkluderer de som har fullført i tidligere semestre.

Tabell 5: Gjennomføring fordelt på kjønn¹³

Når det gjelder gjennomføring fordelt på kjønnene, er det på bachelorprogrammet for filosofi 31 fullførte bachelorgrader blant studentene som begynte i 2019, 2020 og 2021 (se plansjen til venstre over). 21 av disse gradene er avlagt av menn og 10 av kvinner. Blant disse fullførte 19% av mennene og ingen av kvinnene til normert tid, mens 17% av kvinnene og 20% av mennene hadde fullført ett semester over normert tid. Fullføringsgraden ser altså ikke ut til å være vesentlig forskjellig mellom kjønnene bortsett fra at kvinnene, ut fra disse tallene, bruker noe mere tid på studiet. Vi ønsker å se nærmere på hva dette kan skyldes.

På årsenheten i filosofi gjennomføringsstatistikken omvendt når det gjelder fullføring fordelt på kjønn. Her er det 36 som har fullført årsenheten siden den ble opprettet i 2017. 21 av årsenhetsbevisene er oppnådd av kvinner, mens 16 er oppnådd av menn. Blant disse fullførte 25% av kvinnene og ingen av mennene til normert tid, mens 27% av kvinnene og 23% av mennene har fullført ett semester etter normert tid.

Tabell 6: Studiepoeng per bachelorstudent per år¹⁴

Studiepoeng per bachelorstudent på HF	40,7	45,0	41,6	40,3
Studiepoeng per bachelorstudent på filosofi	36,7	46,9	40,9	38,4
år	2019	2020	2021	2022

¹³ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen Studieprogramledere i mars 2023.

¹⁴ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen STAR-rapporter- GST5 Studiepoeng per student 27.02.2022.

Siden bachelorstudiet i filosofi ble gjenopprettet i 2019 har studentene på dette programmet i snitt tatt omtrent like mange studiepoeng per år som bachelorstudentene ved HF i snitt. I tabellen over ser vi samtidig at den markante økningen i studiepoeng som ble tatt under koronaåret 2020 var enda høyere på filosofi som totalt ved HF, og at nedgangen i årene etter også har vært større på bachelorstudiet i filosofi enn ved bachelorprogrammene ved HF totalt sett.

Tabell 7: Studiepoeng per årsenhetsstudent per år¹⁵

Studiepoeng per årsenhetsstudent på HF	36,4	37,4	36,1	39,2	37,6	36,3
Studiepoeng per årsenhetsstudent på filosofi	30	39,5	40,4	47,3	41,0	35,7
År	2017	2018	2019	2020	2021	2022

Når det gjelder studiepoengsproduksjonen blant årsenhetsstudentene er denne generelt lavere enn blant bachelorstudentene, noe som kan ha sammenheng med at det som et etter- og videreutdanningstilbud nok i større grad tas ved siden av arbeid. Etter den svært lave studiepoengsproduksjonen på årsenheten i filosofi i 2017, ser vi en markant økning i studiepoengsproduksjonen i 2018, og at årsenhetsstudentene i filosofi frem til 2022 tok flere studiepoeng per år enn årsenhetsstudentene ved HF totalt. Vi ser også at det har vært et betydelig fall i studiepoengsproduksjonen siden koronaåret 2020 og at studentene på årsenheten i filosofi i 2022 hadde en lavere studiepoengsproduksjon enn årsenheten ved HF totalt.

2.3. Gjennomføring på obligatoriske emner¹⁶

I tabellene under vises gjennomføringen på de obligatoriske emnene på programmet i perioden, for både ordinær og utsatt eksamen, samt gjennomsnittskarakter for hver gruppe.

FIL1001	Meldt	Møtt	Gj.snitt		FIL1002	Meldt	Møtt	Gj.snitt
V2017	62	55	C		H2016	58	51	C
V2018	57	46	C		H2017	74	61	C
H2018	72	65	C		H2018	80	70	B
H2019	94	82	C		H2019	70	66	C
H2020	90	88	C		H2020	83	74	B

¹⁵ Tallene er hentet fra statistikkverktøyet Tableau, fra mappen STAR-rapporter- GST5 Studiepoeng per student 27.02.2027.

¹⁶ Tallene er hentet frem av studiekonsulent Eirik Finne

H2021	72	49	B		H2021	79	64	B
H2022	69	63	B		H2022	61	52	C
Utsatt	Meldt	Møtt	Gj.snitt		Utsatt	Meldt	Møtt	Gj.snitt
V2017	1	0			H2016			
V2018	3	1	F		H2017	2	1	A
H2018	2	1	A		H2018	2	2	E
H2019	3	1	F		H2019	1	1	B
H2020					H2020	4	4	B
H2021	16	15	B		H2021	9	6	A
H2022	2	2	B		H2022	4	3	C

Når det gjelder FIL1001 har det blitt arbeidet med at dette emnet skal passe til å ta i første semester. Høsten 2022 ble det debatt rundt at det ikke var kvinner på pensum på FIL1002 slik som det hadde vært tidligere.

FIL1003	Meldt	Møtt	Gj.snitt		FIL1005	Meldt	Møtt	Gj.snitt
V2017	86	74	C		H2016	68	64	C
V2018	86	82	B		H2017	75	63	C
V2019	89	84	C		H2018	76	68	B
V2020	109	96	B		H2019	85	73	C
V2021	115	105	B		H2020	93	88	B
V2022	70	64	B		H2021	63	46	B
					H2022	74	59	B
Utsatt	Meldt	Møtt	Gj.snitt		Utsatt	Meldt	Møtt	Gj.snitt
V2017	3	1	C		H2017	2	1	B
V2018	2	0			H2018	2	1	B
V2019 ¹⁷	2	2	E		H2019	2	1	C
V2020	4	4	A		H2020	3	3	A
V2021	6	5	B		H2021	12	11	C
V2022	1	1	A		H2022	3	3	C

FIL1003 er hovedsakelig historisk lagt opp. Dette gjør at studentene kan kjenne seg igjen i en del av tankegangen fra FIL1005, som det anbefales å ta i første semester. Samtidig har studentene i referansegruppen for førsteårstudentene og i programråd uttrykt savn av aktualitet og innføring i hvordan

¹⁷ Utsatt og ekstraordinær eksamen hadde én kandidat hver, og er slått sammen her. Begge fikk karakter E

debatten går i dagens etikk. Savnet er av kvinner på pensum er dessuten størst på dette emnet. Når det gjelder FIL1005 er dette et emne vi generelt har fått positive tilbakemeldinger på.

FIL1006	Meldt	Møtt	Gj.snitt
V2017	68	65	C
V2018	61	59	C
V2019	61	53	C
V2020 ¹⁸	61	61	Bestått
V2021	60	57	C
V2022	39	34	C
Utsatt	Meldt	Møtt	Gj.snitt
V2017	1	1	D
V2018	0	0	
V2019	3	1	E
V2020	0	0	
V2021	3	3	D
V2022	2	2	D

Når det gjelder FIL1006 -Logikk regnes som det mest krevende av innføringsemnene. Det er derfor mer undervisning på dette emnet enn på de andre innføringsemnene, noe vi har fått tilbakemeldinger fra studentene på at fungerer bra.

3. Internasjonalisering

Bachelorprogrammet i filosofi har en anbefaling om å reise på utveksling i fjerde og/eller femte semester. Instituttet har utvekslingsavtaler med flere britiske¹⁹ og tyske universiteter, samt universiteter i Norden og USA. I tillegg til avtalene ved instituttet har studentene mulighet til å reise på utveksling gjennom utvekslingsavtaler ved HF eller UiO. I tabellen under²⁰ vises antallet som har reist på utveksling per kull og landene de har reist på utveksling til. Andelen som reiser på utveksling er lav.

Kull	Antall utreisende og hvilke lan de har reist til
2016	5 Danmark, Frankrike, Storbritannia, Tyskland, Canada
2017	9 Danmark, Nederland, Storbritannia, Tyskland, Canada

¹⁸ Bestått/ikke bestått. 6 kandidater fikk ikke bestått.

¹⁹ Utvekslingsavtaler med disse har måttet bli reforhandlet etter Brexit

²⁰ Tallene er Hentet fra FS-rapport 270.001 16.03.2023

2018	6 Storbritannia, Tyskland
2019	5 Danmark, Frankrike, Storbritannia, Tyskland, USA
2020	5 Danmark, Storbritannia, Sveits, Canada, USA
2021	3 Italia, Tyskland

Vi ser at antallet som reiser på utveksling har vært forholdsvis stabilt igjennom perioden, og at det i 2017-kullet var flest som reiste på utveksling. Gitt at 2021-kullet først skal fullføre i 2024 ut fra normert tid, kan det forventes at noen flere reiser på utveksling i dette kullet. Ellers kan det ikke utelukkes at koronapandemien har spilt inn for den lave andelen som har reist på utveksling blant de tre siste kullene.

Når det gjelder internasjonalisering kommer flere av lærerne fra andre land enn Norge. For å legge til rette for innreisende utvekslingsstudenter tilbys dessuten mange av filosofiemnene på 2000-nivå på engelsk dersom det er noen som skal ta dem som ikke kan norsk. Dette gjør at filosofiemnene på 2000-nivå som oftest tilbys på engelsk.

4. Praksis og arbeidslivsrelevans

Bachelorprogrammet i filosofi har ikke noe eget praksisemne, men det er mulig å bruke de frie emnene til praksisemner som tilbys av HF eller andre programmer. Å lage et eget praksisemne for filosofistudenter har vært diskutert, men uten at man har funnet noen god løsning for hvordan man kan ha det. Det er imidlertid bestemt at det skal være et årlig arbeidslivsseminar for filosofistudenter på alle nivåer. Dette ble for første gang på flere år arrangert av fagutvalget for filosofi i samarbeid med IFIKK våren 2022, og har også blitt arrangert våren 2023. Det er et to timers arrangement der filosofer fra ulike deler av arbeidslivet forteller om hva de jobber med og hvordan en utdanning i filosofi kan brukes i arbeidslivet.

Det også blitt tatt opp på programrådsmøter at arbeidslivsrelevansen i studiet kan også styrkes ved at man bringer arbeidslivet mere inn i undervisningen, f.eks. ved å invitere gjester utenfra.

Når det gjelder hva studentene gjør etter fullført bachelorgrad oppga 79% av respondentene i kandidatundersøkelsen våren 2023 at de begynte på et masterstudium etter fullført bachelorgrad. De fleste av disse begynte på et masterstudium i filosofi. Blant disse ble det gitt uttrykk for at bachelorgraden forberedte godt for masterstudier. Ellers oppga noen av respondentene at de hadde begynt på ett nytt laveregradsstudium (statsvitenskap og sosiologi ble nevnt) etter fullført bachelorgrad. Begrunnelser som ble gitt for dette var behov for trening i empiriske metoder og mer praktisk arbeid, samt ønske å ha en bachelor som arbeidsmarkedet umiddelbart kan forstå relevansen av.

Av respondentene i kandidatundersøkelsen for filosofi bachelor våren 2023 oppga 46% å være i arbeid. Tallet er lavt, men kan inkludere studenter som går på master. I Kandidatundersøkelsen ved HF i 2018

oppga 80% av respondentene ved bachelorprogrammet for filosofi og idéhistorie at de fikk jobb innen tre måneder etter ferdig utdanning²¹. I denne undersøkelsen skåret ellers kandidatene fra filosofi og idéhistorie høyt på andels deltidsstillinger og lavt på jobbmuligheter som svarte til forventningene, men over gjennomsnittet ved HF når det gjaldt tilfredshet med faglig utbytte ved utdanningen.²² En stor andel mente ellers det burde være mer kontakt med vitenskapelige på studiet for å ruste studentene bedre for arbeidslivet.

Ved Kandidatundersøkelsen ved HF i 2018 oppga halvparten av respondentene for bachelorprogrammet for filosofi og idéhistorie å jobbe med utdanning/skoleverk. I kandidatundersøkelsen for de med en bachelorgrad i filosofi vinteren 2023 oppga til forskjell 18,2% at de jobbet med «forskning» og like stor andel «kommunikasjon, forlag, media». Enkelte svarte også «kulturlivet», «næringslivet» og «offentlig administrasjon», mens 27,3% oppga å ikke arbeide i noen av disse bransjene.

På spørsmål i sistnevnte undersøkelse om hva på studiet de hadde nytte av i jobben ble analytiske ferdigheter trukket frem, evne til å tenke klart, ferdigheter i argumentasjon og i å kunne påpeke svakheter ved andres argumenter. Redelighet og forståelse for ulike etiske problemstillinger ble også nevnt. I tillegg ble evne til konsentrasjon og utholdenhet trukket frem, samt evne til å kunne orientere seg i større tekstmasser og i å kunne referere til filosofihistoriske ideer.

På spørsmål om eventuelle mangler ved studiet ble mer samarbeid og fokus på prosjekter ble nevnt, samt et skrivekurs som et emne i faget. Det ble også foreslått å ha et emne i metafilosofi om hvilke premisser som ligger til grunn for all filosofisk virksomhet.

I spørreundersøkelsen blant tidligere årsenhetsstudenter oppga alle som svarte på undersøkelsen at de hadde begynt på et masterstudium. Av de som var i arbeid oppga to å jobbe med forskning eller undervisning, mens fire oppga «annet» eller «vet ikke». Når det gjaldt hva de tidligere årenhetsstudentene hadde lært som de hadde nytte av i jobben svarte en som drev med forskning at emnet i vitenskapsfilosofi hadde vært spesielt nyttig. En annen trakk frem forbedring av skriveferdighetene sine og å bli bedre til å drøfte. Når det gjaldt hva man ikke hadde hatt nytt av i jobben eller mangler ved studiet, trakk én frem manglende evne til å kontekstualisere filosofiske tekster i praksis.

5. Læringsmiljø og faglig-sosiale forhold

Når det gjelder læringsmiljø og faglig-sosiale forhold har mentorordningen og ordningen med en kullansvarlig for førsteårsstudenter allerede vært nevnt. Ellers har fagutvalget for filosofi tradisjon for å

²¹ Det må legges til her er at det var få studenter som deltok i denne undersøkelsen. På spørsmål om dette var det bare fem med bachelorgrad i filosofi og idéhistorie som svarte.

²² Side 85-87 i *Kandidatundersøkelsen 2018. Resultater for HF*, ved Helene Wilberg og Torunn Nyland, april 2020.

være et aktivt fagutvalg, som arrangerer fagkvelder (Sokratisk aften), filmkvelder, quizzsamlinger og fester for studentene på faget. Pandemien la både begrensning på fagutvalgets aktiviteter og på hvor mange som møtte opp på det de arrangerte (fagutvalget meldte da at de opplevde det som vanskelig å få studentene til å komme på sine arrangementer). I 2022 har imidlertid fagutvalget både arrangert karrieredag og konferansedag (med både interne og eksterne foredragsholdere) i samarbeid med IFIKK.

I spørreundersøkelsene for bachelorstudentene ble det spurt om hvordan de opplevde miljøet på faget. Kun 16,7% av bachelorstudentene svarte at de opplevde det som svært godt, mens 33,3% svarte at de opplevde det som ganske godt. I den andre enden av skalaen svarte 16,7% at de opplevde det som ganske dårlig eller svært dårlig. I spørreundersøkelsen for årsenhetsstudentene svarte 2 av de 5 respondentene at de opplevde miljøet som svært godt og 3 at de opplevde det som ganske godt. Årsenhetsstudentene fremstår her som langt mer fornøyde, samtidig som det lave antallet på respondenter gjør at små variasjoner kan gi store utslag.

Når det gjelder trivsel ga studentene uttrykk for å være mer fornøyde. Her svarte 30% av bachelorstudentene og 60% av årsenhetsstudentene (3 av 5) at de trives svært godt, 50% av bachelorstudentene og at de trivdes godt, og ingen av årsenhetsstudentene at de trivdes dårlig.

Studentene ble ellers i disse undersøkelsene spurt om å utdype hvordan de opplevde miljøet på faget, og fortelle hva som gjør at de ikke trives hvis de ikke trives. Her gis det uttrykk for verdsetting av arrangementer i regi av fagutvalget, men også ønske om enda flere faglig sosiale aktiviteter. Noen opplever ellers miljøet på faget som inkluderende, mens andre ikke opplever at det er noe miljø på filosofi. Flere gir ellers uttrykk for at det både har vært vanskelig å bli kjent med folk og holde kontakt med dem pga pandemien.

Samtidig gis det i disse spørreundersøkelsene uttrykk for at i hvert fall noen opplever en ukultur på faget som til dels er knyttet til kjønn. I kandidatundersøkelsen blant tidligere bachelorstudenter i filosofi finner vi følgende kommentar «Det er mange studenter som har spisse albuer, men de gjemmer seg litt: istedenfor å vise seg fram i seminarene bruker de hersketeknikk på medstudenter [...] Det verste var at jeg på flere tidspunkt gjennom studiet hørte kvinnefiendtlige ytringer, og både jeg og andre kvinnelige studenter opplevde ubehagelige hendelser.» Og i spørreundersøkelsen blant årsenhetsstudentene, som kommentar til hvordan hen trives: «Totalt sett veldig godt, har fått en god del venner og bekjente, men det er noen arrogante og/eller kvinnefiendtlige typer her og der».

Uttrykket for at det kan være en slik ukultur på faget har gjort at vi har sett nærmere på om det er forskjell i hvordan kvinner og menn har svart på spørsmål om miljø og trivsel. Ut fra tallene i spørreundersøkelsen for bachelorstudentene (som er der vi har mest tallgrunnlag) fremstår det som at det ikke er bedre å være mann enn kvinne på studiet, heller tvert imot. På spørsmål om miljøet på faget svarte 18% (2 av 11) av kvinnene at dette er svært godt og 36% (4 av 11) at det var ganske godt, mens ingen svarte at det var dårlig. Av de mannlige respondentene svarte 11% (2 av 18) at dette er svært godt og 33% (6 av 18) at dette er

ganske godt, mens 17% (3 av 18) svarte at det var ganske dårlig og 11% (2 av 18) svært dårlig. Ellers svarte 82% av kvinnene (9 av 11) at de trivdes godt eller svært godt, mens 77% av mennene (14 av 18) svarte det samme.

Samtidig har det oppstått en kjønnsdebatt på filosofi, knyttet til både ønske om mer kvinner på pensum og flere kvinnelige lærere blant studentene (på masterstudiet i filosofi dreier denne debatten seg også om å få bedre kjønnsbalanse blant studentene), samt anerkjennelse for «kjønnsminoriteter». Fagutvalget tok opp dette i programrådet høsten 2022, og det ble deretter fanget opp av Universitas.²³ Videre har det vært avisoppslag i Khrono, Morgenbladet, Aftenposten, og Subjekt. I Morgenbladet²⁴ og Khrono²⁵ har det foregått omfattende debatter om situasjonen for kvinner på filosofi, også ved andre universiteter i Norge. I referansegruppen for bachelorkullet høsten 2022 ga studentene uttrykk for at det var positivt at det ble satt søkelys på kjønnsproblematikk ved filosofi. Samtidig hadde noen av dem observert tendenser til menings- og konformitetspress der avvikende, nyanserende, problematiserende utspill ble tatt ille opp.

En studentforening kalt «Gender Expansive Philosophy» (GEP) ble etablert høsten 2022, og i mars 2023 sendte de et offentlig brev til instituttet der de krevde at instituttet bedret manglende kjønnslikestilling, arbeidet for mangfold, og formell beklagelse til de som har blitt marginalisert på instituttet. Notatet fikk en god del oppmerksomhet i media.²⁶ Faggruppen ga ingen formell beklagelse, men stilte seg positive til å fortsette arbeidet for likestilling og til å fortsette kommunikasjon med GEP.²⁷ Når det gjelder kjønnsbalansen på bachelorstudiet og årsenheten i filosofi, var det januar 2023 35% kvinner og 65% menn på bachelorstudiet i filosofi og 48% kvinner og 52% menn på årsenheten i filosofi.

Når det gjelder kvinnelige lærere har instituttet oppnådd tilnærmet paritet i lærerstaben, med tilnærmet lik fordeling på førstestillinger og lektorstillinger. Samtidig er det en utfordring at flere av disse er helt eller delvis frikjøpt til forskningsprosjekter.

En arbeidsgruppe for kjønn i filosofiundervisningen er blitt etablert. Den har til formål å bidra til å øke andelen kvinner på pensum og å bedre situasjonen for kvinner i klasserommet. Det er etablert rutiner for å påminne lærere om å bringe kvinner inn i pensum, og det er produsert et dokument om «Skikk og bruk i klasserommet» som lærere kan velge å dele med studentene i undervisningen. I tillegg er det tatt initiativ

²³ <https://www.universitas.no/akademia-filosofihistorie-filosofiundervisning/hvor-er-det-annet-kjonn-i-filosofiundervisningen/360881>

²⁴ <https://www.morgenbladet.no/ideer/debatt/2023/02/22/ja-til-kvalitet-fremfor-kjonn-som-kriterium-i-filosofi/>

²⁵ <https://khrono.no/ma-vi-ha-baller-i-filosofi/762449>

²⁶ <https://www.aftenposten.no/kultur/i/Lla449/krever-at-uio-beklager-undertrykking-av-kvinner-og-transpersoner>,
<https://subjekt.no/2023/03/27/en-gylden-anledning-til-a-sette-foten-ned-for-woke-i-norsk-akademia/>,
<https://www.morgenbladet.no/aktuelt/2023/03/21/filosofistudenter-krever-at-uio-beklager-undertrykking-av-kvinner-og-kjonnminoriteter/>

²⁷ <https://subjekt.no/2023/04/04/na-svarer-uio-pa-filosofistudentenes-kjonnkrav/>

til egne samlinger for kvinner på filosofi (på alle nivåer) i regi av en masterstudent på faget (foreløpig har det blitt arrangert et lunsjseminar).

6. Samlet vurdering av programmet

6.1. Styrker ved bachelorprogrammet og årsenheten i filosofi

Bachelorprogrammet og årsenheten i filosofi har, slik vi ser det, først og fremst sin styrke ved en høyt kompetent lærerstab og et bredt emnetilbud i filosofi. I undersøkelsen blant tidligere bachelorstudenter i filosofi ga flere uttrykk for at de var godt fornøyde med dette studiet. Flinker lærere (ordet «fantastiske» ble også brukt), bra studium og godt miljø, ble oppgitt som begrunnelser for dette.

6.2. Svakheter ved bachelorprogrammet og årsenheten i filosofi

Når det gjelder svakheter ved bachelorprogrammet og årsenheten i filosofi har arbeidslivsrelevans, forventinger til emnetilbudet og utfordringer ved miljøet på filosofi blitt trukket frem. Vedvarende lav rekruttering blant kvinner er også en utfordring på bachelor, mens det er en utfordring med synkende kvinneandel på årsenheten i filosofi.

6.3. Begrunnelse for videreføring av bachelorprogrammet og årsenheten i filosofi

Ut fra at vi har et godt rekrutteringsgrunnlag, kan tilby forskningsnær undervisning og ikke kan se at det er alvorlige mangler ved bachelor og årsenheten i filosofi mener vi at det er all grunn til å videreføre disse studietilbudene ved Universitetet i Oslo. Det er ikke planer om noen større revideringer av disse studiene. Vi er imidlertid takknemlige for alle innspill til forbedringer fra det eksterne panelet til denne periodiske programevalueringen.